

ЗАРУБІЖНЕ ЗАКОНОДАВСТВО В СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ ПРАВ ПАЦІЄНТА У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ.

Гакало Ірина Геннадіївна

здобувач вищої освіти юридичного відділення

Галицький коледж імені В'ячеслава Чорновола

Науковий керівник: Томчук Інна Олександрівна

кандидат юридичних наук, завідувач кафедри

Галицького коледжу імені В'ячеслава Чорновола

Україна

Здійснюючи аналіз законодавства зарубіжних країн, потрібно звернути увагу на те, що деяка схожість з кримінальним законодавством України присутня в країнах ближнього зарубіжжя. Це аргументується тим, що у основі нормативно правових актів даних країн лежать колишні кримінальні кодекси республік, які входили до складу СРСР та майже у всіх положеннях дублювали один одного.

КК Республіки Азербайджан містить норми, які передбачають кримінальну відповідальність медичних працівників за незаконне штучне запліднення і імплантацію ембріону, медичну стерилізацію, яка була проведена без згоди пацієнта (ст. 136). Ст. 138 КК Азербайджану передбачає відповідальність за незаконне проведення біомедичних досліджень або застосування заборонених способів діагностики і лікування, а також лікарських засобів. Відповідно до ч. 1 цієї статті забороняється проведення біомедичних досліджень над особою без її згоди. Кримінальна відповідальність за ч. 2 ст. 138 КК Азербайджану настає за застосування заборонених в установленому порядку способів діагностики і лікування, а також лікарських засобів, якщо це спричинило по необережності смерть особи або заподіяння тяжкого або менш тяжкої шкоди його здоров'ю. Ст. 141 —Незаконне проведення аборту» передбачає, зокрема, у ч.1 кримінальну відповідальність лікаря за проведення аборту поза медичною установою. Ст.142 КК Республіки Азербайджан передбачає відповідальність за

ненадання медичної допомоги хворому без поважних причин медичним працівником, зобов'язаним її надавати відповідно до закону або зі спеціальними правилами, якщо це спричинило заподіяння менш тяжкої шкоди здоров'ю хворого. Кваліфікованими ознаками цього злочину є ці ж діяння, які спричинили тяжку шкоду для здоров'я (ч. 2 ст. 142 КК) та які спричинили смерть потерпілого (ч. 3 ст. 142 КК) [1].

Кримінальний закон Киргизької Республіки встановлює кримінальну відповідальність медичних працівників за порушення умов і порядку вилучення органів і (або) тканин людини або умов і порядку трансплантації, які передбачені законом. Це діяння вважається злочином, якщо воно по необережності спричинило тяжку або невеликої тяжкості шкоду здоров'ю реципієнта. Смерть реципієнта вважається ознакою кваліфікованого складу цього злочину (ст. 115). Кримінальний кодекс Киргизької Республіки передбачає відповідальність за незаконне проведення абортів. У ст. 116 законодавець розмежовує суб'єктів цього злочину. Зокрема, ч. 1 ст. 116 передбачає відповідальність за незаконне проведення абортів особою, яка має вищу медичну освіту відповідного профілю, а ч. 2 ст. 116 — особою, яка не має вищої медичної освіти відповідного профілю. Вчинення цього злочину особою, яка не має вищої медичної освіти відповідного профілю неодноразово та діяння, передбачені ч.1 та ч.2 ст. 116, якщо вони спричинили по необережності смерть особи або інші тяжкі наслідки становить його кваліфікований склад. КК Киргизії визначає кримінально-караним зараження ВІЛ-інфекцією. Кваліфікованим видом цього злочину є зараження особи ВІЛ-інфекцією внаслідок неналежного виконання медичним працівником своїх професійних обов'язків (ч. 4 ст. 117). Стаття 119 КК Киргизької Республіки передбачає відповідальність медичного працівника за неналежне виконання ним своїх професійних обов'язків. Згідно з цією нормою відповідальність настає за невиконання або неналежне виконання професійних обов'язків медичним працівником, яке викликало довготривалий розлад здоров'я, поєднаний зі стійкою втратою працездатності не менше ніж на 1/3. Більш суворе покарання

передбачено за вчинення цих дій, наслідком яких стала смерть потерпілого. Також кримінально-караною є незаконна лікарська діяльність, якщо вона спричинила довготривалий розлад здоров'я або інші тяжкі наслідки (ст. 122 КК). Частиною 2 ст. 122 КК Киргизії встановлено покарання за неналежну лікарську діяльність особою, яка має спеціальний дозвіл та спричинила довготривалий розлад здоров'я або інші тяжкі наслідки [2].

В Кримінальному кодексі Китайської Народної Республіки передбачено відповідальність за незаконне зайняття медициною особою, яка не має статусу професійного лікаря. Ст. 335 КК Китаю встановлює відповідальність медичного працівника, внаслідок крайньої недбалості якого настала смерть пацієнта чи заподіяна серйозна шкода його здоров'ю, карається позбавленням волі строком до 3 років або короткостроковим арештом. В цьому ж законодавчому акті передбачено кримінальну відповідальність за незаконне зайняття медициною особою, яка не отримала статус професійного лікаря, при обтяжуючих обставинах – на строк до 3 років, короткостроковим арештом або наглядом, а також одночасно чи самостійним покаранням – штрафом; це ж діяння, якщо воно спричинило серйозну шкоду здоров'ю пацієнта, карається позбавленням волі на строк 10 років і штрафом. Особи, які не отримали статус професійного лікаря і незаконно проводять третім особам операції по відновленню здатності до дітонародження, фіктивні операції по позбавленню здатності до дітонародження, операції по перериванню вагітності або вилученню засобу, який призначений для обмеження народження, при обтяжуючих обставинах, караються позбавленням волі на строк до 3 років, короткостроковим арештом або наглядом, а також одночасно чи самостійним покаранням - штрафом; ті ж дії, які спричинили серйозну шкоду здоров'ю пацієнта, караються позбавленням волі на строк від 3 до 10 років і штрафом; ті ж дії, які призвели до смерті пацієнта, карається позбавленням волі на строк більше 10 років і штрафом (ст. 336 КК КНР) [3].

Кримінальний кодекс Швейцарії передбачає відповідальність за порушення службової таємниці (ст. 321 КК): лікарі, в тому числі зубні,

аптекарі, а також медсестри, які розголошують таємницю, довірену їм внаслідок їх професійної діяльності, якщо вони при її здійсненні зобов'язані зберегти цю таємницю, карається тюремним ув'язненням або штрафом. В свою чергу, караються особи, які навчаються відповідній спеціальності, якщо вони розголосили таємницю, яку повинні були зберігати в період навчання. Порухення службової таємниці карається також і після закінчення професійної діяльності або навчання [4].

Висновки. Аналізуючи законодавство зарубіжних країн, бачимо, що проблеми кримінальної відповідальності за медичні злочини існують у всіх країнах, кримінальне законодавство яких ми досліджували. З огляду проаналізованих законодавчих актів окремих зарубіжних країн, бачимо, що криміналізацію біомедичних норм проведено лише в законодавстві Австрії, Польщі, Республіках Азербайджан та Вірменія. Причому норми відповідних статей у кримінальних кодексах цих країн значно розширені, ніж в ст. 141 КК України. Тому, на нашу думку українському законодавцю варто переглянути норму Кримінального кодексу, яка передбачає кримінальну відповідальність за порушення прав пацієнта (ст.141 КК України), де вчинення дій медичним працівником буде кваліфікуватись як кримінально-каране діяння за порушення прав пацієнтів. Таким чином ми будемо мати змогу на законодавчому рівні здійснювати якісний захист громадян, які потребують медичної допомоги та відновити довіру до української медицини.

Список використаних джерел:

1. *Кримінальний кодекс Республіки Азербайджан.* № 787 – IQ. (1999). Вилучено з https://online.zakon.kz/document/?doc_id=30420353.
2. *Кримінальний кодекс Киргизької Республіки.* № 137. (1997). Вилучено з https://online.zakon.kz/document/?doc_id=34350840.
3. *Кримінальний кодекс Китайської Народної Республіки.* (1997). Вилучено з <https://asia-business.ru/law/law1/criminalcode/>.
4. *Кримінальний кодекс Швейцарії.* № 4. (1937). Вилучено з <https://www.admin.ch/opc/en/classified-compilation/19370083/index.html>.